[זלזלת מנוצה Clematis flammula – צמח חודש סיוון תשע"ח]

שיר ורד

זלזלת מנוצה *Clematis flammula* (נוריתיים) הינה שיח מטפס על גבי עצי החורש והיער בעיקר בחורשים וביערות של צפון הארץ. ל**זלזלת מנוצה** עלים המחולקים ל -3 עד 7 עלעלים, העלעלים תמימים בדרך כלל. אברי הטיפוס הם הגבעולים הצעירים ופטוטרות העלים. הפרחים ערוכים במכבדים. קוטר הפרחים כ-2.5 ס"מ העטיף מורכב מארבעה עלי גביע כותרתיים צרים בצבע לבן. הפרחים הפתוחים ריחניים מאוד.האבקנים ועמוד העלי מרובים.

זלזלת מנוצה. צילם: שיר ורד ©
מימין - מכבדי פריחה; משמאל - עלי העטיף לבנים וצרים, האבקנים ועמודי העלי מרובים
להגדלה - לחצו על התמונות

הפרי מורכב מפרודות רבות ולא מאוחות הנושאות בראשן את עמוד העלי המנוצה. עמוד העלי המנוצה מסייע להפצה מרוחקת באמצעות הרוח. מין שני של זלזלת – **זלזלת הקנוקנות** (*Clematis cirrhosa*) נפוץ מאד בכל החבל הים-תיכוני בארץ. קל להבדיל בין שני מיני הזלזלת על פי הסימנים הבאים: **זלזלת הקנוקנות** פורחת בתחילת החורף ומפיצה פירות באביב, ואילו **זלזלת מנוצה** פורחת באביב ובקיץ (בחודשים מאי עד אוגוסט) ומפיצה פירות בסתיו.

מימין - פרי של זלזלת מנוצה המורכב מפרודות רבות לא מאוחות הנושאות בראשם את עמוד העלי המנוצה.
משמאל - פרי של זלזלת מנוצה בחודש אוקטובר. מרוב נוצות לא רואים את הפרודות
צילם: שיר ורד ©
להגדלה - לחצו על התמונות

ל**זלזלת הקנוקנות** עלים פשוטים ומשוננים מאוד או שסועים ולעתים מחולקים ל 3 עלעלים, ואילו ל**זלזלת מנוצה** עלים מורכבים עם שלושה עד שבעה עלעלים, לרוב תמימים אך לעיתים משוננים. גודל פרחי **זלזלת הקנוקנות** כמעט כפול מזה של **זלזלת מנוצה**; פרחי **זלזלת מנוצה** פתוחים כלפי מעלה ואילו פרחי **זלזלת הקנוקנות** הפוכים באופן שאברי הרביה מפני גשמי החורף. העטיף של **זלזלת מנוצה** לבן ואילו זה של **זלזלת הקנוקנות** בצבע קרם.

תפוצתו העולמית הטבעית של המין היא בדרום אירופה, אך מאחר והמין מגודל כצמח נוי תרבותי הנשתל לרוב כמטפס על גדרות, הצמח פולש לשטחי בר במקומות נוספים בעולם. בארץ המין מצוי באזור הגליל העליון ובגליל המערבי. המין נדיר יותר ביתר חבלי הארץ הים תיכוניים, ונמצא במספר אתרים קטן בכרמל ורמת מנשה, באזור נחל זרקא בשומרון, בסביבות הסטף ונחל שורק בהרי יהודה ופרטים בודדים בגדות נחלי השרון. ראוי לציין שבאוכלוסיית **זלזלת מנוצה** בנחל זרקא בשומרון מרבית הפרטים בעלי עלעלים משוננים.

זלזלת מנוצה. צילם: שיר ורד ©
מימין - בנחל זרקא בשומרון, העלעלים משוננים; משמאל - עלעלים תמימים;
להגדלה - לחצו על התמונות

הסוג זלזלת הינו סוג גדול ובו כ 300 מינים, מתוכם רק 2 גדלים בארץ.
השם המדעי של הסוג מקורו ביוונית עתיקה ופרושו צמח מטפס. השם העברי של הסוג מקורו בפסוק בנבואת ישעיהו "וכרת הזלזלים במזמרות ואת הנטישות הסיר התז". ההסבר המקובל למילה זו הוא קנוקנות ושריגי הגפן. הזלזלת קבלה את שמה מאחר וגם היא צמח המטפס באמצעות הענפים הצעירים המזכירים את שריגי הגפן. שם המין העברי מנוצה ניתן לצמח על שם עמוד העלי המנוצה מאוד הנשאר בפרי ומסייע להפצתו.

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: ורד ש 2018 זלזלת מנוצה Clematis flammula – צמח חודש סיוון תשע"ח, צמח החודש העברי, כתב-עת "כלנית" מספר 5.
https://www.kalanit.org.il/clematis-flammula-hebrew-month

עוד בכלנית: **זלזלת הקנוקנות**